

Jaarrond nachtvlindermon

In het Natura 2000-gebied tussen Bennekom en Renkum ligt in het gebied van Staatsbosbeheer het Arboretum Oostereng, een leerbos met veel verschillende soorten bomen en struiken. Meer dan 100 jaar geleden is een deel van de bomen aangeplant, en die staan er nog steeds. Hier zitten zowel bijzondere uitheemse soorten bij als inheemse beplanting. Omdat het een leerbos is staan er op een relatief kleine oppervlakte veel verschillende soorten beplanting, maar zie je dit ook terug in de nachtvlinderfauna?

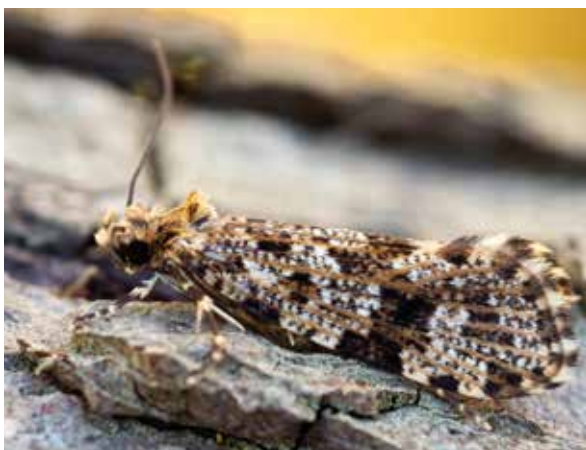
Tekst en foto's: Tussen begin februari en eind november zijn wekelijks dertien LedEmmers in het arboretum geplaatst. De
Jurriën van Deijk emmers stonden allemaal op verschillende locaties
De Vlinderstichting naast verschillende waardplanten. Zo stonden er emmers naast brem, adelaarsvarens, beuken, bessen of onder naaldbomen.

In totaal zijn er in 2022 7402 nachtvinders geteld. Omdat het sinds dat jaar mogelijk is om ook microvlinders in het meetnet nachtvinders in te voeren zijn deze ook op naam gebracht en geteld. Het overgrote deel van de vlinders betrof macronachtvlinders: 5545 exemplaren, verdeeld over 217 soorten. Van de microvlinders zaten er 1857 vlinders in de vallen, verdeeld over 159 soorten.

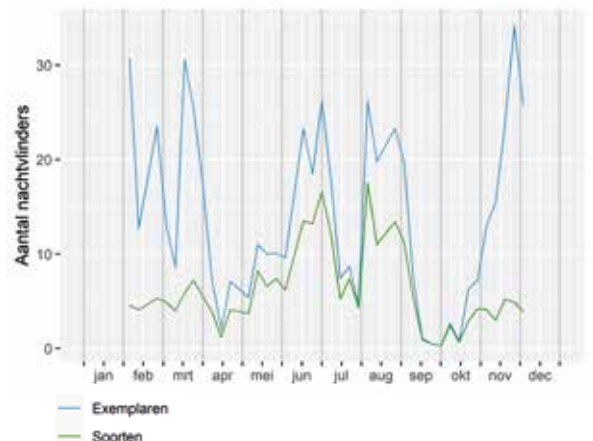
Terwijl de beste tijd om zo veel mogelijk verschillende soorten te zien tussen half mei en augustus is zagen we bij een aantal exemplaren juist een heel ander patroon. Vooral in het vroege voorjaar in februari en maart en het najaar in november werden de hoogste aantallen aangetroffen in de LedEmmers, met als maximum 93 vlinders in één val! Dit betroffen veel dezelfde soorten, want in deze tijd zaten er gemiddeld vijf soorten vlinders in een val. Ook als je naar de meest gevangen soorten kijkt, dan zijn dit soorten die óf vroeg of laat in het jaar vliegen. (zie grafiekjes onder aan de tekst).

Macronachtvlinders

De najaarsspinner was met 505 exemplaren het meest talrijk, gevolgd door de grote wintervlinder,

Het zwanneusje is een soort waarvan de rupsen in diverse houtzwammen leven.

In 2022 waargenomen nachtvinders in Arboretum Oostereng.

kleine, gewone spikkelspinner, kleine wintervlinder en de grote voorjaarsspinner. Al deze soorten hebben gemeen dat ze in het voorjaar wanneer er net blad aan de bomen komt rups zijn en vooral van loofbomen eten. Met 80% is het grootste deel van de gevangen macronachtvlinders aan bomen en struiken gebonden, wat wel te verwachten is in een ouder bos. Slechts 5% van de gevangen vlinders leefde enkel van kruiden.

Microvlinders

De microvlinders waren minder talrijk; de meest waargenomen soort was de nazomergranietmot met 137 exemplaren, gevolgd door de groene eikenbladroller, voorjaarsbladroller, gewone grasmot, gevlamde bladroller en de strooiselmot. Hier zitten naast soorten van bomen en struiken, zoals de groene eikenbladroller, voorjaarsbladroller en de gevlamde bladroller ook soorten met ander voedsel bij. Zo leeft de nazomergranietmot voornamelijk van mossen, de gewone grasmot van verschillende soorten grassen en de strooiselmot van organisch, dood materiaal. Bij de microvlinders zitten sowieso ook meer soorten die van ander voedsel leven dan macronachtvlinders. Zo werden er ook soorten waargenomen die van paddenstoelen leven, zoals het zwamneusje en van dierlijk materiaal, zoals vogelnesten.

Verschillen tussen locaties

Gemiddeld werden er door het jaar heen ongeveer veertien nachtvinders in een LedEmmer aangetrof-

Monitoring in een arboretum

fen, toch zagen we wel verschillen tussen de plekken. De steekproef is te klein om met zekerheid te zeggen waar het verschil door komt, maar wat opviel is dat de meer open plekken minder vlinders vingden dan de plekken die midden in het bos stonden. Mogelijk heeft dit te maken doordat de open plekken sneller afkoelen waardoor de vlinders hier minder vliegen. Ook kan het te maken hebben met de korte aantrekkingskracht van de LedEmmers, en dat de open plekken verder van loofbomen af stonden, waardoor de vlinders dus minder werden aangetrokken. Deze lokale verschillen zag je ook terug in de specialistische, monofage soorten. De vlinders van brem zag je veruit in de hoogste dichtheden direct rond de grotere brem-

struiken, maar ook de losse bremstruiken trokken nog wel specialisten aan zoals de herfstbremspanner, bremkwastje en spitse kaartmot. Ook de tauvlinders, een soort van beuk, werden allemaal direct onder de beuken gevangen. Dit terwijl het een redelijk mobiele soort is. Toch zag je over het algemeen geen verschil in de soortencompositie tussen de locaties.

Veel te ontdekken

Voor dit onderzoek plaatsvond waren er in een straal van een kilometer 569 soorten nachtvlinders bekend rond het Arboretum. Nu zijn dat er 725. Dat laat zien dat er in vele gebieden nog veel te ontdekken valt over het voorkomen van nachtvlinders.

De meest waargenomen soorten. Vanaf linksboven met de klok mee: kleine voorjaarsuil, grote wintervlinder, gewone spikkelspanner, kleine wintervlinder, grote voorjaarsspanner en najaarsspanner.